

Актуальні проблеми філології та перекладознавства. – Випуск дев'ятий. – 2015 р.

16. Фразеологія перекладів Миколи Лукаша: словник-довідник / уклали О. І. Скопенко, Т. В. Цимбалюк. – К.: Довіра, 2003. – 735 с.
17. Фразеологічний словник української мови / уклад.: В. М. Білоноженко та ін. – К.: Наукова думка, 1993. – 984 с.
18. Шитик Л. Частково фразеологізовані складні речення підрядно-сурядного типу в українській мові / Л. Шитик // Українська мова. – 2013. – № 2. – С. 13–28.
19. Шульжук Н. Фразеологізовані утворення у структурі складного речення діалогічного мовлення / Наталія Шульжук // Лінгвістичні студії. – Донецьк: ДонНУ, 2000. – Вип. 6. – С. 20–23.

Розгон В. В. Фразеологизмы современного украинского языка: проблемные аспекты

В статье говорится о лингвистическом статусе фразеологических единиц в украинской научной парадигме. Освещены различные подходы к истолкованию объема фразеологии и характеризующих признаков фразеологизмов. Внимание акцентировано на проблеме дифференциации и систематизации национальной фразеологии.

Ключевые слова: фразеология, фразеологизм, фразеологическая единица, устойчивость, семантическая неделимость, фразеологизованные предложения.

Rozgon V. V. Phraseologisms of modern Ukrainian Language: problematic aspects

The article deals with the linguistic status of phraseological units in Ukrainian scientific paradigm. It is described different approaches to the interpretation of the scope of the phraseology and described signs of phraseology. It is accented on the problem of differentiation and systematization of national phraseology.

Key words: phraseology, phraseologism, phraseological unit, stability, semantic indivisibility, phraseological sentence.

УДК 81'42:32:808.51-057.177.1

Салецька М. В.,
аспірант кафедри загального мовознавства
Львівського національного університету імені Івана Франка
E-mail: saletskam@gmail.com

**ДО ПРОБЛЕМИ ВИОКРЕМЛЕННЯ ПРЕЦЕДЕНТНИХ ІМЕН
У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ**

Стаття присвячена вивченню одного з аспектів явища у прецедентно стівполітичному дискурсі. Обґрунтовано емпіричні критерії виокремлення прецедентних імен: надособистісний характер, регулярну відтворюваність, можливість неденотативного використання, зв'язок із культурним контекстом. Розкрито формальні критерії виокремлення прецедентних імен, зокрема графічний, пунктуаційний, дериваційний, синонімічний, атрибутивний та темпоральний. Зазначені вище критерії застосовано для виокремлення прецедентних імен у текстах промов Президентів України та Франції.

Ключові слова: політичний дискурс, промова президента, критерії, прецедентний феномен, прецедентне ім'я.

Політичний дискурс поєднує особисті дискурсивні практики із соціодискурсивними, функціонуючи як соціодискурсивна формація під впливом ідеології та культурно-історичної традиції конкретного народу [17, с. 85]. Політичний дискурс програмує адресата на певне бачення політичного майбутнього, містить ідеологеми та конвенційні структури [19, с. 18], які можуть відбиватися у прецедентних феноменах як вияві інтертекстуальності [4, с. 477].

Традиційно в системі прецедентних феноменів виокремлюють такі види: *прецедентні тексти, ситуації, висловлювання, імена*. Попри близькість цих феноменів, кожен з них має власну специфіку реалізації в тексті. Прецедентні тексти – твори художньої літератури зі шкільної програми, тексти популярних пісень, реклама, анекдоти, публіцистика тощо, оскільки вони є елементами масової

культури певної спільноти [9]. Прецедентні ситуації – вигадані або реальні значущі ситуації, які є частиною спільних знань певної культурної спільноти або «універсального когнітивного простору», є невербальним відповідником прецедентних текстів [7, с. 51]. Із прецедентним текстом або ситуацією можуть бути пов'язані прецедентні висловлювання та імена, які часто мають символічне й ідеологічне навантаження. Однак для прецедентних висловлювань та імен зв'язок із прецедентним текстом чи ситуацією не обов'язковий, вони можуть самостійно набувати ознак прецедентності під час комунікації.

У науковій літературі прецедентними феноменами вважають ті елементи, які мають надособистісний характер, перебуваючи в культурній пам'яті суспільства [1; 3, с. 12; 7, с. 58; 10; 11], які регулярно відтворюються з метою реінтерпретації в текстах певної культури [11, с. 8; 22, с. 100; 23], а також ті, які можуть семантизуватися, виражаючи неденотативне, тобто образне, значення [24, с. 511].

Одним із важливих аспектів прецедентних феноменів є їхній аксіологічний складник – значимість конкретної одиниці для мовця, а з огляду функції політичного дискурсу – і для адресатів мовлення [1; 22, с. 100; 24, с. 511], на яких скерована функціональна складова інтертекстуальних елементів. Прагматичний аспект їхнього використання зумовлює персвазивна функція [1; 12] і вплив на адресата мовлення. Доцільність та ефективність використання прецедентних імен залежить від збалансованості прагматичних пресупозицій. Якщо мовець невдало застосує ті чи ті маркери, це призводить до нівелювання загального експресивного впливу висловлювання, складнощів інтерпретації цього тексту адресатом, викривлень основного змісту [16, с. 259].

У статті дотримуємося думки, що ознаки прецедентних феноменів належать усім їхнім різновидам, зокрема і прецедентним іменам, які розраховані на «культурну пам'ять» читача та можуть бути ефективними з врахуванням пресупозиції [11, с. 8].

Мета статті – обґрунтувати механізм виокремлення прецедентних імен у політичному дискурсі. Завдання – дослідити склад емпіричних та формальних критеріїв, необхідних для виокремлення прецедентних імен у текстах промов Президентів України та Франції.

Для ілюстрації використовуємо промови Л. Кучми (1994–2005 рр.), В. Ющенка (2005–2010 рр.), В. Януковича (2010–2014 рр.), П. Порошенка (з 2014 р.), Ф. Міттерана (1981–1995 рр.), Ж. Ширака (1995–2007 рр.), Н. Саркозі (2007–2012 рр.), Ф. Олланда (з 2012 р.) [див. список джерел].

Для аналізу питання використано методи контекстного аналізу (для з'ясування значення імені в конкретних висловлюваннях), описовий та елементи кількісного аналізу, словотвірний аналіз. Дослідження інтертекстуальності є одним із інструментів критичного дискурс-аналізу, який уможливує пояснення дискурсивних структур з точки зору взаємодії соціуму і структури тексту.

У логіці під критеріями (давньогр. *κρίτήριον* – «здатність розрізнення, засіб судження, мірило») розуміють набір ознак, підстав, правил прийняття рішення щодо оцінки відповідності чого-небудь пред'явленим вимогам [14, с. 310]. Таким чином, виділені ознаки та властивості прецедентних феноменів визначаємо як емпіричні (експериментальні) критерії (умови) належності імен до прецедентних, оскільки ці поняття співвідносяться як частина і ціле. Наявність в аналізованому об'єкті (імені) ознак, притаманних поняттю прецедентного феномена, буде підставою належності імені до переліку прецедентних.

1. Експериментальні критерії виокремлення прецедентних імен

1. Надособистісний характер, або присутність (гіпотетична) в культурній пам'яті суспільства. На цій характеристиці наголошують чи не всі дослідники, по-різному визначаючи межу знання носіїв конкретної культури певного імені. Думки вчених різняться змістом кванторів «всі» [7, с. 58], «більшість» [3, с. 12] або «значна частина» [10, с. 170] щодо обсягу лінгвокультурної спільноти, якій відоме те чи те ім'я. В контексті цього критерію важливим чинником є роль адресата, від пресупозицій якого залежить прагматична ефективність використання прецедентного імені.

Як правило, до відомих значній частині суспільства імен відносять назви міжнародних організацій, частин світу, держав та їхніх органів влади, міст, прізвища історичних діячів та письменників, назви історичних реалій тощо.

Промови українських президентів

Л. Кучма (1998 р.): *Україна, Верховна Рада, Конституція* [26];

В. Ющенко (2009 р.): *Русь, Богдан Хмельницький, Іван Мазепа, Іван Виговський, Дорошенко, Шевченко; Конотопська битва, Переяславська Рада, Гадяцька унія, Холодний Яр* [29];

В. Янукович (2010 р.): *ООН, Європейський Союз, Європа, Близький Схід; Київська Русь; Росія* [27];

П. Порошенко (2015 р.): *ООН, Європа; Сталін, Гітлер, Олександр Довженко; СРСР, Третій Рейх, Друга світова війна, Червона Армія, Українська повстанська армія* [28].

Промови французьких президентів

Ф. Міттеран (1994 р.): *l'Union européenne, l'Est; la France, Paris, Rio, l'Ukraine, l'Allemagne; Tchernobyl, l'Union soviétique, Traité de Maastricht; Georges Ballandier* [32];

Ж. Ширак (2006 р.): *l'Organisation des Nations Unies, l'Afrique, l'Asie, l'Océanie, l'Amérique; quai Branly* [33];

Н. Саркозі (2010 р.): *l'Angleterre, la France, Provence, Londres, Libye, Normandie; le roi Georges VI, la reine Elizabeth, general de Gaulle, Adenauer, Winston Churchill; Malraux; Appel du 18 Juin* [30];

Ф. Олланд (2015 р.): *la Chine, la Corée, Russie, le Brésil; Paris, l'Elysée; les Jeux Olympiques, Olympiade* [31].

2. Регулярна відтворюваність. Як ознаку прецедентних імен дослідники відзначають властивість регулярної відтворюваності, повторюваності, тобто реінтерпретативний характер [11, с. 8] конкретних імен у текстах [7, с. 50–51; 22, с. 100; 23], особливо в текстах одного президента. При застосуванні цієї ознаки як критерію спрацьовує логічна умова необхідності (критерій): судження Р є необхідною умовою судження Х, коли з (істинності) Х випливає (істинність) Р. Для суджень Х-типу «об'єкт належить класу М» таке судження Р називається властивістю (елементів) М [6, с. 453]. Тобто регулярно відтворюване ім'я свідчить про його належність до класу прецедентних, такий зв'язок зреалізовується і у зворотному порядку – прецедентне ім'я має властивість регулярної відтворюваності. На взаємозв'язку частотності відтворення одиниці і її значимості наголошує Ж. Цінкен в описі інтертекстуальної ономастичної метафори, яка, на нашу думку, є відповідником прецедентного імені. Дослідник зазначає: як і семантика метафори впливає на її частотність у текстах, так і у зворотному напрямку – регулярна відтворюваність свідчить про «культурну стабілізованість» і соціальну значущість одиниці [24, с. 511].

Тексти фіксують неодноразове вживання одного імені в межах однієї промови чи інтерв'ю тощо.

Промови українських президентів

В. Ющенко у промові двічі згадує Богдана Хмельницького: *Конотопська битва є наступницею Визвольної війни Богдана Хмельницького; Виговського можна порівняти з найбільшими діячами тих часів – з Богданом Хмельницьким* [29].

В. Янукович 3 рази апелює до Київської Русі: *В ті славетні часи Київська Русь стала одним із духовних центрів...; «Гардарика – країна міст» – так в деяких середньовічних текстах згадують Русь; Складні часи України-Русі, що охоплюють кілька століть...* [27].

Промови французьких президентів

Ф. Міттеран 4 рази використовує топонім Чорнобиль: *... dans l'ex-URSS-Ukraine – Tchernobyl; jeciterai Tchernobyl; Tchernobyl représente; le fonctionnement de Tchernobyl; il faut que la centrale de Tchernobyl cesse defonctionner* [32].

Н. Саркозі 11 разів згадує генерала де Голля (*général de Gaulle*) і 4 рази – Вінстона Черчилля (*Winston Churchill*) [30].

3. Неденотативне (образне) використання імені. Ім'я може функціонувати як культурний знак, символ. Можливість образного вживання без додаткових пояснень у тексті передбачає, що

адресат вже знайомий з цим іменем. Цей аспект функціонування прецедентного імені вписується в рамки достатньої умови (критерію) прецедентності, позаяк функціонування імені в метафоричному значенні або семантизація імені свідчать про його попереднє функціонування в культурі чи історії, тобто прецедент існування.

Промови українських президентів

В. Янукович переносить ознаки історичного періоду Руїни в історії України кінця XVII ст., що відзначився розпадом української державності і загальним занепадом [8], на події після Помаранчевої Революції: *А те, що відбувалося в ці роки з економікою України, можна назвати лише одним словом – Руїна XXI ст.* [27]. Таке використання семантизує назву історичного періоду Руїни, надає йому рис символу.

Контекстний аналіз висловлювання П. Порошенка дозволить виокремити неденотативне значення назви «лінії Маннергейма», яку Фінляндія побудувала на Карельському перешийку у 20–30 рр. XX ст. на випадок війни із Радянським Союзом: *Якщо без лінії Маннергейма не обійтися, значить, треба зводити й такі фортифікації* [28].

Промови французьких президентів

Tchernoby le représente, comme valeur de symbole, mais aussi comme réalité très inquiétante, une menace pour tout le continent européen ... qu'il serait second Tchernoby [32] – Ф. Міттеран, зазначаючи, що Чорнобиль є символом і загрозою, застерігає від «другого Чорнобиля» будь-де у світі.

Характеризуючи особу, Ф. Олланд назвав його «справжнім Доном Кіхотом», оскільки це ім'я набуло рис символу: *Il était un véritable Don Quichotte* [31].

4. Зв'язок імені з культурним контекстом країни (джерелом прецедентності).

Беззаперечним показником прецедентності імені як прояву інтертекстуальності є його зв'язок з класичним твором [5; 7], однак твір не обов'язково повинен бути літературним – прецедентними текстами можуть бути і музичні твори, і твори образотворчого мистецтва [16, с. 83; 18]. Цей зв'язок обґрунтували Ж. Женетт [20] і Ю. Крістева [21]. Підкреслюючи вияв прецедентності тексту, вчені оперують поняттями: «текст-приймач», іншими словами – текст, який є топосом реалізації міжтекстових зв'язків; «прецедентний текст» – текст, на який роблять інтертекстуальне покликання; «інтертекст» – конкретна реалізація посилання на прецедентний текст у тексті-приймачі [16, с. 83].

Такий зв'язок між текстами як умова в системі координат логіки постає як достатня умова: судження Q є достатньою умовою для судження X, коли з (істинності) Q випливає (істинність) X; тобто в разі істинності Q перевіряти X вже не потрібно [6, с. 453]. Тому якщо ім'я, вжите у політичному дискурсі, мало місце в літературному чи іншому творі, то в тексті-приймачі (політичному дискурсі) це ім'я матиме статус прецедентного.

Однак тут впливає запитання, якими творами можна обмежити перелік класичних творів? Дослідники ведуть дискусію про існування тезауруса прецедентних текстів, який охоплює твори художньої літератури зі шкільної програми, тексти популярних пісень, реклами, анекдотів, публіцистики і т. д., оскільки вони є елементами масової культури певної спільноти [9, с. 191]. Стратегія вироблення такого тезауруса все ще відсутня.

У цей підвид прецедентних імен можна об'єднати назви творів мистецтва, імена персонажів, назви місць тощо, а також наукові та офіційні тексти.

Промови українських президентів

В. Ющенко: *Не оминаємо, як говорив великий Шевченко у «І мертвим, і живим, і ненародженим», ані титли, ніже тої коми* [29];

В. Янукович: *Рада схвалила проект Закону «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики»* [27];

П. Порошенко: *Тому що, – сказав би Олександр Довженко, – знову «Україна в огні»* [28].

Промови французьких президентів

Ф. Міттеран: *«Civi lisez les nouveaux mondes issus de l'oeuvre civilisatrice», c'est une citation de Georges Ballandier à la fin. Dans son livre «Ledédale», voilà, me semble-t-il, les termes modernes de la dialectique entre la nature et la culture* [32];

Ж. Ширак: *C'est la passion de la liberté et le refus de l'oppression qui portent Lazare Carnot et ses soldats de l'An II, comme Jean Moulins onarmée des ombres, et qui donnent à la plume de Victor Hugo sa violence et sa force* [33];

Н. Саркозі: «*l'Appel du 18 juin*» [30] – промова Ш. де Голля 1940 р.

2. Формальні критерії виокремлення прецедентних імен

Ці критерії базуються на особливостях формальної реалізації прецедентних імен у текстах промов.

1. Графічний критерій. Написання власної назви з великої або малої літери [10, с. 62] в ролі критерію для виокремлення прецедентних імен можна застосовувати лише до письмових звернень чи послань Президентів. Як правило, частка таких текстів мала у співвідношенні до усних промов та звернень. Окрім цього, варто враховувати ще й те, що часто стенограму або письмову версію усних звернень, оприлюднену ЗМІ, для читача інтерпретують журналісти.

2. Пунктуаційний критерій. Як і графічний критерій, цей критерій можна застосовувати тільки до письмових текстів.

Наприклад, у Посланні до українського народу В. Янукович говорив про можливість вступу до Великої двадцятки (G-20) – Групи Двадцяти Міністрів Фінансів та Керівників Центральних Банків [25]: ... *увійти в число провідної «двадцятки» світу як сучасна держава з конкурентною економікою XXI століття* [27].

3. Словотвірний критерій. Ознакою актуалізації конотативних ознак слугує дериваційна активність власної назви, можливість утворення від неї різноманітних похідних [10, с. 62].

Промови українських президентів

В. Ющенко: *Ми подолали кучмізм* [29] – від прізвища *Кучма* за допомогою суфікса *-ізм-* утворено абстрактний іменник *кучмізм*.

П. Порошенко: *Це безповоротний курс на вступ до ЄС і глибока європеїзація України* [28]. Топонім *Європа* став твірною основою для іменника *європеїзація*.

Промови французьких президентів

... *Je suis gaulliste* [30] – Н. Саркозі називає себе послідовником генерала, першого президента П'ятої Республіки Ш. де Голля, використовуючи утворений від прізвища Ш. де Голля іменник *gaulliste*. А також: *Les opposants affirment que cela signale Africanisation de la France et né ces sites de l'expulsion des Roms* [30]. Спостерігаємо дериваційну активність топоніма *Afrique*, який став твірним для іменника *Africanisation* (африканізація).

4. Синонімічний критерій має у своїй основі ототожнення або зазначення ціннісної чи семантичної близькості кількох понять [10, с. 62].

П. Порошенко порівнює дві події: *За урочистістю та піднесенням свято Незалежності для нас – друге Різдво* [28].

Ф. Міттеран, зазначаючи, що Чорнобиль є символом і загрозою, застерігає від можливості «другого Чорнобиля» будь-де у світі: ... *qu'il serait second Tchernobyl* [32].

5. Атрибутивний критерій ілюструють означення, які підкреслюють нетрадиційність значення власної назви [10, с. 65]: *новий Сталін* [28]; *Prometheus africaine* [31].

6. Темпоральний критерій полягає у використанні власної назви в незвичайному часовому контексті [10, с. 65]. Наприклад, у реченні *serait nouvelle Bastille du XXIème siècle* [30], назва *Bastille* (Бастилія) поєднується з дієсловом *бути* у майбутньому часі.

Отже, на основі ознак, властивим прецедентним феноменам, крізь призму логічного поняття «критерій» обґрунтовано емпіричні та формальні підстави для виокремлення прецедентних імен в текстах промов Президентів. За основні критерії виокремлення прецедентних імен слугують: надособистісний характер імені, тобто присутність імені в культурній пам'яті суспільства, регулярна відтворюваність, можливість неденотативного використання імені, зв'язок з культурним контекстом. Всі ці ознаки пов'язані зі значимістю імені для мовців та адресатів мовлення. Допоміжними (формальними) критеріями виявлення прецедентних імен в дискурсі політичних лідерів є графічний, пунктуаційний, дериваційний, синонімічний,

атрибутивний та темпоральний. Отримані критерії, виокремлені на матеріалі текстів промов Президентів, враховують специфіку політичного дискурсу: зокрема його формальний аспект (переважно усну форму виголошення), функціональний складник (зорієнтованість на вплив на адресата – суспільство), а також його аксіологічний аспект (політичний дискурс відбиває соціокультурний вимір суспільства).

Дослідження прецедентних імен в політичному дискурсі поглиблює набір засобів вивчення зв'язку мови, політики та суспільства, відкриває соціокультурну зорієнтованість політичного дискурсу та його функціональну складову. Вивчення цієї проблеми на матеріалі різних мов дозволить виокремити спільні та відмінні тенденції у використанні прецедентних імен у політичному дискурсі.

Список використаної літератури

1. Великорода Ю. М. Прецедентні феномени в американському медійному дискурсі (на матеріалі часописів «Time» та «Newsweek»): автореферат дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 – германські мови / Ю. М. Великорода. – Львів, 2012. – 17 с.
2. Ворожцова О. А. Лингвистическое исследование прецедентных феноменов в дискурсе российских и американских президентских выборов 2004 года: дисс. ... канд. филол. наук / О. А. Ворожцова. – Екатеринбург, 2007. – 217 с.
3. Гудков Д. Б. Теория и практика межкультурной коммуникации / Д. Б. Гудков. – М.: Гнозис, 2003. – 288 с.
4. Даниленко О. В. Интертекстуальность в политическом дискурсе Украины (на материале программ политических партий) / О. В. Даниленко // Вопросы филологии. – 2010. – № 1 (34). – С. 114–120.
5. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность / Ю. Н. Караулов. – М., 1987. – 264 с.
6. Кондаков Н. И. Логический словарь-справочник / Н. И. Кондаков – М.: Наука, 1975. – 720 с.
7. Красных В. В. Некоторые аспекты психолингвистики текста / В. В. Красных // Лингвостилистические и лингводидактические проблемы коммуникации. – М., 1996. – С. 25–44.
8. Крип'якевич І. П. Історія України / І. П. Крип'якевич. – Львів: Світ, 1990. – 520 с.
9. Крутько Т. В. Прецедентні феномени у текстах англомовної реклами [Електронний ресурс] / Т. В. Крутько. – Режим доступу: dspace.nbuv.gov.ua:8080/handle/123456789/37862
10. Нахимова Е. А. О критериях выделения прецедентных феноменов в политических текстах / Е. А. Нахимова // Лингвистика: Бюллетень Уральского лингвистического общества. – Екатеринбург, 2004. – Т. 13. – С. 166–174.
11. Переломова О. С. Интертекстуальність сучасного фемінного художнього дискурсу / О. С. Переломова // Вісник Сумського державного університету. – № 11 (95). – Том I. – Суми, 2006. – С. 89–93.
12. Попова Е. А. Интертекстуальность как средство воздействия в политическом дискурсе (на материале англоязычных текстов о политической карьере А. Шварценеггера): автореферат дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04 – германские языки / Е. А. Попова. – Самара, 2007. – 22 с.
13. Степанов В. Соціокультурний простір сучасності / В. Степанов // Вісник Харківської державної академії культури: зб. наук. пр. – Вип. 43 / відп. ред. В. М. Шейко. – Х.: ХДАК, 2014. – С. 104–110.
14. Філософський енциклопедичний словник / редкол.: В. І. Шинкарук. – К.: Абрис, 2002. – 742 с.
15. Хоменко Г. Є. Интертекстуальні можливості експресивних засобів вінформаційних текстах / Г. Хоменко // Філологічні студії. – Вип. 7. – Кривий Ріг, 2011. – С. 258–264.
16. Чорновол-Ткаченко Р. С. Теорія інтертекстуальності: цілі, завдання, методи / Р. С. Чорновол-Ткаченко // Вісник СумДУ. – № 11 (95). – Т. 2. – Суми, 2006. – С. 82–87.
17. Adam J.-M. Analyse textuelle des discours: niveaux ou plans d'analyse / J.-M. Adam // Filol. linguíst. port. – 2012. – № 14 (2). – P. 191–202 [Ressource électronique]. – Access: <http://www.revistas.usp.br/flp/article/viewFile/59909/63018>.
18. Biasi P.-M. «Intertextualité théoriedel» // Encyclopædia Universalis [enligne], consultéle. URL: <http://www.universalis.fr/encyclopedie/theorie-de-l-intertextualite/>
19. Dijk Teun A. Political discourse and ideology University of Amsterdam. Universitat Pompeu Fabra, Barcelona // Doxa Comunicaciyn №. 1. – Access: <http://www.discourses.org/OldArticles/Political%20Discourse%20and%20Ideology.pdf>
20. Genette G. Palimpsestes, Le Seuil / G. Genette // coll. «Poétique». – 1982. – 576 p.
21. Kristeva J. Sèmiôtikè – Recherches Pour Une Sémanalyse / J. Kristeva. – Paris, Seuil (coll. «Points Essais»). – 1969. – P. 82–112.

22. Martel K. Les notions d'intertextualité et d'intratextualité dans les théories de la réception / K. Martel // Protée. – Vol. 33, n°1. – 2005. – P. 93–102.
23. Riffaterre M. Semiotique intertextuelle: l'interpretant / M. Riffaterre // Revue d'Esthétique. – 1972. – №1–2. – P. 108–150.
24. Zinken J. Ideologica limagination: intertextualand correlational metaphorsin political discourse / J. Zinken // Discourse&Society. – 2003. – P. 507–523.
25. G20 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://g20.org>.

Список використаних джерел

26. Звернення Президента України Л. Д. Кучми до українського народу (1998 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/news/speeches?page=10>.
27. Послання В. Януковича до українського народу (2010 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://old.niss.gov.ua/book/Poslannya_2010/index.htm
28. Промова П. Порошенка у Верховній Раді до річниці Дня Перемоги (2015 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tsn.ua/politika/emociyna-promova-poroshenka-v-radi-do-richnici-peremogi-povniy-tekst-426136.html>
29. Слово Президента України Віктора Ющенка на урочистостях з нагоди 350-річчя Конотопської битви (2009 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: yushchenko.institute.org/yushchenko/11/37/
30. Discours de Nicolas Sarkozy à l'occasion du 70ème anniversaire de l'appel du Général De Gaulle (2010) [Ressource électronique] – Access: http://www.amisdenicolassarkozy.fr/sites/default/files/discours/70_eme_appel_du_general_de_gaulle_20100618.pdf
31. Discours du président F. Hollande de la République à l'occasion de l' Olympiade des métiers (2015) [Ressource électronique]. – Access: <http://www.elysee.fr/declarations/article/discours-du-president-de-la-republique-a-l-occasion-de-l-olympiade-des-metiers/>
32. Discours du president de la republique, m. Francois Mitterrand, a l'occasion de l'ouverture de la Deuxieme Conference nationale sur l'environnement (1994) [Ressource électronique]. – Access: <http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/sites/odysee-developpement-durable/files/8/e027762.pdf>
33. Les grands discours de Jacques Chirac (2006) [Ressource électronique]. – Access: <http://www.jacqueschirac-asso.fr/les-grands-discours-de-jacques-chirac/>

Салецькая М. В. К проблеме выделение прецедентных имен в политическом дискурсе

Аннотация

Статья посвящена изучению одного из аспектов явления прецедентности в политическом дискурсе. Обосновано эмпирические критерии выделения прецедентных имен: надличностный характер, регулярную воспроизводимость, возможность неденотативного использования, связь с культурным контекстом. Раскрыты формальные критерии выделения прецедентных имен, в том числе графический, пунктуационный, деривационный, синонимический, атрибутивный и темпоральный. Указанные выше критерии применены для выделения прецедентных имен в текстах речей Президентов Украины и Франции.

Ключевые слова: *политический дискурс, речь президента, критерий, прецедентный феномен, прецедентнонимия.*

Saletska M. V. To the problem of defining of precedent names in political discourse

Summary

The article is dedicated to the study of an aspect of precedent-setting phenomenon in the political discourse. The purpose of the article is to justify the mechanism of defining of precedent names in political discourse. Objective: to investigate the composition of empirical and formal criteria required for defining of precedent names in the speeches of Presidents of Ukraine and France. The analysis was performed using the context, descriptive and word-building analysis, using elements of quantitative analysis. Speeches of Presidents of Ukraine and France were used for illustration.

Empirical criteria of defining of precedent names: transpersonal nature, regular repeatability, possibility of non-denotative use and connection to the cultural context were grounded. Also formal criteria of defining precedent names were discovered, including graphic, punctuation, derivational, synonymous, attribute and temporal. The above criteria were applied for defining precedent names in the speeches of Presidents of Ukraine and France. The received criteria defined using the material of the speeches of Presidents, take into account the specific political discourse and give the possibility to compute commonalities and differences in the use of precedent names in political discourse, deepening the theory of precedent names.

Key words: *political discourse, president's speech, criterion, precedent phenomenon, precedent name.*